

Rodinné právo

5. Manželské majetkové právo

CEVRO Institut

JUDr. Lucie Trnková, Ph.D.

lucie.trnkova@vsci.cz

Osnova semináře

- společné jmění
- režim zákonný / smluvený / založený rozhodnutím soudu
- obvyklé vybavení rodinné domácnosti
- zvláštní ustanovení proti domácímu násilí
- **Právní úprava – § 708 a násl. OZ**

Společné jmění

= to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů, je součástí společného jmění manželů

to neplatí, zanikne-li společné jmění za trvání manželství na základě zákona (prohlášením konkursu na majetek jednoho z manželů, uložení trestu propadnutí majetku)

Režim SJ:

- a) zákonný
- b) smluvený
- c) založený rozhodnutím soudu

Zákonný režim SJ

Aktiva = to, co nabyl jeden nebo oba manželé společně **za trvání manželství**, s výjimkou:

- věci osobní potřeby
- to, co nabyl jeden z manželů darem, děděním či odkazem (ledaže dárce / zůstavitel projevili vůli darovat / odkázat do společného jmění)
- náhrada nemajetkové újmy na přirozených právech
- to, co manžel nabyl za svůj výlučný majetek nebo náhradou za jeho poškození/ zničení
- to, co nabyl jeden z manželů v restitucích (§ 3040 OZ)

+ do SJ patří **zisk** z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů

Zákonný režim SJ

Pasiva = dluhy převzaté za trvání manželství (= dluhy soukromoprávní)

s výjimkou:

- dluhy týkající se výlučného majetku jednoho z manželů, v rozsahu, ve kterém přesahují zisk z tohoto majetku
- dluhy, které převzal jeden manžel bez souhlasu druhého, aniž by se jednalo o obstarávání každodenních či běžných potřeb rodiny

Správa SJ v zákonném režimu

- v běžných záležitostech týkajících se SJ může jednat **každý z manželů sám**, v nikoliv běžných – **společně**, v opačném případě se druhý manžel může dovolat neplatnosti tohoto jednání u soudu
- povinnosti a práva spojená se SJ náleží oběma manželům a oba manželé jsou zavázáni z právních jednání týkajících se SJ **společně a nerozdílně**

Smluvený režim SJ

- smlouva o manželském majetkovém režimu ve formě notářského zápisu
- mohou uzavřít manželé s účinky od teď do budoucnosti (ne zpětně!) nebo snoubenci s účinky ke dni uzavření manželství

podoba smluveného režimu:

- a) **režim oddělených jmění** = žádné SJ
- b) **vznik SJ ke dni zániku manželství**
- c) **zúžení nebo rozšíření rozsahu SJ** oproti zákonnému režimu
- d) **vypořádání SJ ke dni zániku manželství**

Správa SJ ve smluveném režimu

- řídí se dohodou manželů – spravuje jeden nebo oba
- i když dohodnuto, že SJ spravuje pouze jeden z manželů, vždy je třeba souhlas druhého manžela:
 - k nakládání se SJ jako s celkem
 - k nakládání s obydím, v němž se nachází rodinná domácnost manželů

Režim založený rozhodnutím soudu

- je-li proto **závažný důvod** – soud **zruší nebo zúží SJ** na návrh jednoho manžela
- závažný důvod je vždy:
 - manželův věřitel požaduje zajištění pohledávky v hodnotě přesahující výlučný majetek manžela
 - marnotratnost manžela
 - nepřiměřená rizika
- závažným důvodem může být:
 - manžel začal podnikat
 - stal se neomezeně ručícím společníkem právnické osoby

Práva třetích osob ve vztahu k SJ

a) **pokud je dluh součástí SJ** – věřitel se může uspokojit ze SJ + s výlučného majetku obou manželů

b) **pokud dluh není součástí SJ** a zavazuje pouze jednoho z manželů – věřitel se může uspokojit z výlučného majetku zavázaného manžela + ze SJ, ale zpravidla jen do výše podílu na SJ, který připadá na zavázaného manžela (§ 732 OZ)

- § 262a – 262b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- § 42 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

Vypořádání SJ

Je třeba provést v případě, že dojde:

- a) **ke zrušení SJ** (=rozhodnutím soudu)
- b) **k zániku SJ** (=zánikem manželství / prohlášením konkursu / uložením trestu propadnutí majetku)
- c) **ke zúžení SJ** (smlouvou manželů / rozhodnutím soudu)

Vypořádání SJ

Způsob vypořádání:

- dohodou manželů
- nedohodnou-li se – na návrh vypořádá soud
- zákonná domněnka:
 - movité věci toho manžela, který je užívá
 - nemovité věci v podíl. spoluvlastnictví
 - ostatní práva + dluhy oběma

Obvyklé vybavení rodinné domácnosti

- = soubor movitých věcí, které slouží běžně nezbytným životním potřebám rodiny a jejích členů; přitom není rozhodné, zda jednotlivé věci náleží oběma manželům nebo jen jednomu z nich
- k nakládání s věcí, která je součástí OVRD je třeba souhlasu **obou manželů!**, jinak se druhý manžel může dovolat neplatnosti takového jednání druhého manžela
 - k 1. 1. 2014 věci, které náležejí do OVRD přestávají být součástí SJM dle starého OZ (§ 3038)

Ochrana proti domácímu násilí

- stane-li se další společné bydlení manželů / bývalých manželů / jiných spolužijících osob pro jednoho z nich nesnesitelné z důvodu **tělesného nebo duševního násilí** vůči manželovi / bývalému manželovi nebo jinému, kdo v domácnosti žije, může soud na návrh dotčené osoby omezit, popřípadě i vyloučit na určenou dobu právo druhého – násilnického manžela v domě nebo bytě bydlet
- nejdéle na dobu 6 měsíců